

LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Omständigheter som särskilt ska beaktas som skäl för livstids fängelse för mord (2019/20:JuU31)

Jönsson, Sverker

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Jönsson, S. (2020). Remissyttrande: Omständigheter som särskilt ska beaktas som skäl för livstids fängelse för mord (2019/20:JuU31).

Total number of authors:

1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Juridiska fakultetsstyrelsen
Universitetslektor Sverker Jönsson

Justitiekottet
Riksdagsförvaltningen

Remiss: Omständigheter som särskilt ska beaktas som skäl för livstids fängelse för mord (2019/20:JuU31)

1050-2019/20

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av universitetslektor Sverker Jönsson.

Tidigare lagstiftningsärenden angående livstidsstraffet

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet avstyrker förslaget att ändra mordbestämmelsen så att ytterligare två omständigheter ska beaktas som skäl för livstids fängelse.

Fakultetsstyrelsens grunder till att inte understödja förslaget är oförändrade i förhållande till de yttranden styrelsen avgett i tidigare lagstiftningsärenden angående skärpningar av livstidsstraffet (Yttrande 2013-11-29 Dnr LUR2013/94; Yttrande 2017-11-30 Dnr STYR 2017/1567). Utöver dessa grunder anføres följande skäl för fakultetsstyrelsens avstyrkande av förslaget.

Omständigheterna omfattas redan av de försvärande omständigheter som omnämns i Brottsbalken 29 kap. 2§

De omständigheter som enligt förslaget särskilt skulle pekas ut som beaktansvärda skäl för livstids fängelse för mord är av sådant slag att de med lätthet omfattas av ordalydelsen i den redan gällande generella bestämmelsen om försvärande omständigheter som återfinns i Brottsbalken 29 kap. 2§. Vad gäller dödligt våld mot närstående är det redan enligt gällande lagstiftning fullt möjligt för åklagare att åberopa och för domstol att tillämpa BrB 29 kap. 2§ punkterna 2, 3 och 8 i dessa situationer. Vad gäller mord som utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form är det redan enligt gällande ordning fullt möjligt för åklagare att åberopa och för domstol att tillämpa BrB 29 kap. 2§ punkten 6.

Till yttermera visso dömer domstolarna redan nu till livstids fängelse vid s.k gängrelaterade mord. Detta framgår i sig själv redan av Departementspromemorians egen praxisgenomgång.

Ingen påverkan på den faktiska brottsligheten kan förväntas om förslaget genomförs

Departementspromemorian diskuterar särskilt utvecklingen av det dödliga våldet, huvudsakligen med hänvisning till BRÅ rapport 2019:6. Det är sedan länge känt att det dödliga våldet inte kan sägas öka i Sverige, att det förekommer mindre dödligt våld nu än på 1990-talet samt att Sverige internationellt sett har synnerligen låga nivåer av dödligt våld. En förändring som däremot har ägt rum är vilka vapenslag som används vid dödligt våld. Skjutvapen har blivit vanligare.

Det är något oklart vad referenserna till dessa fakta har för betydelse för det lagförslag som ges i promemorian. Det är knappast tänkbart att utpekandet av två omständigheter som beaktansvärda skäl för livstids fängelse för mord vare sig skulle påverka nivån av dödligt våld totalt i Sverige, eller att det skulle påverka faktiska gärningsmäns val av vapenslag.

Fakultetsstyrelsen utgår ifrån att promemorians lagförslag inte bygger på en föreställning om att det i gängmiljöer i utsatta områden råder en uppfattning om att mord inte är straffbart. Tvärtom utgår fakultetsstyrelsen ifrån att promemorian bygger på den riktiga uppfattningen att det även i gängmiljöer står klart att mord är förbjudet och att mord bestraffas mycket hårt i Sverige.

Förekomsten av dödliga skottlossningar i gängmiljöer i s.k. utsatta eller särskilt utsatta områden har alltså – varom det finns mycket kriminologisk kunskap att inhämta – helt andra orsaker än den ena eller andra formuleringen av mordbestämmelsen. Det handlar om samhällliga, strukturella, sociala och ekonomiska faktorer. Och det handlar om polisiär närvaro, metodik och samverkan med andra myndigheter.

Fakultetsstyrelsen tar sammanfattningsvis som utgångspunkt att promemorian inte utgår från vanföreställningen att en förändring av mordparagrafen skulle få någon konkret presumtiv gärningsman att byta livsstil, byta vapenslag eller plötsligt komma till insikt om att det är fel att döda.

Straffrättsliga åtgärder ska generellt användas med försiktighet och endast då alla andra möjligheter att motarbeta ett samhällsproblem har blivit uttömda. Repressionsnivån i ett samhälle ska, av demokratiska skäl, hållas på ett minimum. Därutöver skapar införandet av strafflagstiftning av det slag som utredningen föreslår förväntningar hos allmänheten på att den ska vara effektiv. Eftersom lagförslaget emellertid inte skulle påverka de strukturella, sociala, kulturella och subkulturella processer som bland annat tar sig uttryck i dödligt våld mot närstående eller dödliga skottlossningar i gängmiljö i s.k. utsatta eller särskilt utsatta områden, så kommer förväntningarna på effektivitet inte heller att infrias. Detta leder i sin tur till ytterligare behov för staten att framstå som handlingskraftig för att inte förlora i anseende och förtroende hos medborgarna. Detta behov leder till ytterligare repressiva lagstiftningsåtgärder.

Promemorians lagförslag är alltså en del av en spiral av ökad repression utan påvisbar effektivitet. En sådan cirkularitet är inte bara faktiskt kontraproduktiv i förhållande till det upplevda hotet från brottslighet i urbana miljöer utan utgör i sig själv ett hot mot straffsystemets legitimitet.

Lagförslaget avstyrkes

Fakultetsstyrelsen konstaterar avslutningsvis, inte utan viss förvåning, att det lagförslag som presenteras i Departementspromemorian uttryckligen lämnas i fullt medvetande om att rationella grunder för den åsyftade förändringen av mordbestämmelsen saknas; det vill säga att inga positiva effekter (minskning) på

det dödliga våldet eller annars på brottsligheten kan förväntas. Förslaget avstyrkes därför i sin helhet.

Enligt delegation

Sverker Jönsson